

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Pedro Maria Santa Cruz Oiartzabal

*Hernani,
Gipuzkoa
(1925-2018)*

Aurkibidea

Biografia

Aita Adunatik Hernaniko Alkatxuin baserrira etorri zen txikitan eta ama Hernaniko Akola baserrikoa zuen. Azken honetan jaio zen bera ere. Eskolan ibili zen Fagollagako eskolan 11 urtera arte, eta urte horiekin morroi joan zen Oialumera. Handik Lasarteko Susperregira joan zen morroi eta gero Zikuñagako baserri batetara. Soldaduska baino lehen Celofan fabrian sartu zen. Soldaduska Loiolan egin zuen eta bere lana egurra txikitzea izaten zen. Soldaduskatik aterata "Papelera del Norten" sartu zen lanean. Jubilatu aurreko azken 18 urteak, berriz, Udaletxearentzat lanean pasatu zituen. Larre gain baserrira ezkondu zen eta bertan bizi da orain ere. 1991. urtean sagardotegia ireki zuten etxean.

Zintak

HER-007

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2009-11-13
- **Iraupena:** 93 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Idoia

Pasarteak

1. Ereñozuko eskola

- **Erref:** HER-007/002
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:01:26. **Bukatu:** 00:03:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Ereñozuko eskola izan zen eraikinari buruzko kontuak; nolakoa zen. Bota egin zuten. Irazusta familia bizi izan zen han. Kaxilda Lizeaga maistra ere bai. Karrera gabekoa zen.

2. Eskolako giroa I

- **Erref:** HER-007/003
- **Iraupena:** 0:04:04. **Hasi:** 00:03:51. **Bukatu:** 00:07:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Zigorak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

11 urterekin ezkola utzi eta morroi joan zen. Fraide edo morroi joateko ohitura. Eskolan ikasi zuena. Maistraren zigorak, makilarekin zirti-zarta eta belauniko. Ikasmateriala. Pluma nola garbitzen zuten, ilean igurtzita. Orduko orrazkera.

3. Eskolako giroa II

- **Erref:** HER-007/004
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 00:07:55. **Bukatu:** 00:10:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Eskolako ikasmateriala. Pizarra, puntak, koadernoak... etxean egindako poltsa batean eramaten zituzten. Azterketarik ez zuten. Edade askotakoak batera izaten ziren.

4. Erdaraz jakin ez; soldaduskako kontuak

- **Erref:** HER-007/005
- **Iraupena:** 0:04:42. **Hasi:** 00:10:14. **Bukatu:** 00:14:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Erdaraz ez zekiten. Dena euskaraz egiten zuten. Franquismoa. Soldadu joan zenean, Oiartzunen, izan zituen arazoak: errieta egin zioten, ez zuelako "usted"-ka hitz egiten. Donostian egin zuen soldaduska. Aiako harri inguruan errepideak egiten. Gosea pasatu zuen, bera sukaldean egon arren lanean.

5. Soldaduskan egurra mozten

- **Erref:** HER-007/006
- **Iraupena:** 0:04:14. **Hasi:** 00:14:56. **Bukatu:** 00:19:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Soldaduskan egurra mozten ibili zen. Badaki egurrari non jo, txikitzeko, eta gustatu egiten zaio. Sargentua gustura zegoen berarekin. Kabo bat kontra jarri zitzaion, zerrenda pasatzean ez zelako egoten.

6. Txikitzeko eta sutarako egur onak eta txarrak zein diren

- **Erref:** HER-007/008
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:20:09. **Bukatu:** 00:23:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Aizkorarekin txikitzen zuen egurra; berak zorrozten zuen. Gaztaina izaten zen soldaduskakoa. Zein egur den txikitzeko zaila: eukaliptoia eta mimosa. Sutarako egur txarrak eta onak zein diren.

7. Aizkora apostuan ibilia

- **Erref:** HER-007/009
- **Iraupena:** 0:02:31. **Hasi:** 00:23:09. **Bukatu:** 00:25:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Aizkora apostuan ibili izan da. Zikuñagako festetan tranpa egin ziotela dio, enborrean iltzeak sartu zizkiotela.

8. Aposturako afizioa

- **Erref:** HER-007/010
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 00:25:40. **Bukatu:** 00:28:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Aposturako afizio handia zegoen. Korrika ere bai. Ereñozun egindako apostu bat azaltzen du. Galtzen zuenak arkumea ordaindu behar zuen. Beti ez zen dirua apostatzen.

9. Apostuetan irabazi baino gehiago galdu

- **Erref:** HER-007/012
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:28:39. **Bukatu:** 00:30:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Apostuetan frontoian galtzen zen diru gehien. Frontoian etxea galdu duenik ere bada. Idi apostuan ibiltzen zen bera.

10. Idi apostuak gustuko

- **Erref:** HER-007/014
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:32:59. **Bukatu:** 00:36:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak

Laburpena:

Idi apostuak gustatzen zitzaizkion. Batzuetan dirua jokatzeko zuen, baina gutxitan. Egun batean bi apostu irabazi zituen; egun horretako gorabeherak kontatzen ditu.

11. Gaztetako bihurrikeriak

- **Erref:** HER-007/018
- **Iraupena:** 0:02:53. **Hasi:** 00:38:10. **Bukatu:** 00:41:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Pikuako Pakorekin Astigarragako plazara joan zen, harriak mugitzera, gauez. Zapata han utzita bueltatu zen laguna. Erramu egun batean egindakoa kontatzen du, kaldera handi bat lekuz mugitu zutenekoa.

12. 11 urterekin morroi

- **Erref:** HER-007/020
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:41:10. **Bukatu:** 00:43:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak

Laburpena:

Morroi lanak. Oilalumara joan zen 11 urterekin. Lasarteko Xuxperri baserrira gero eta ondoren Zikuñagan, eliza ondoan. Industrian hasi zen orduan, eta Lastolara joan zen bizitzera.

13. Lan zikina, zelofan lantegikoa

- **Erref:** HER-007/021
- **Iraupena:** 0:02:02. **Hasi:** 00:43:13. **Bukatu:** 00:45:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Lan txarra zen zelofana egitea, sosa kaustikarekin ibili behar zutelako. Lantegiko lankide batek izan zuen istripua kontatzen du.

14. Lantegian izandako istripua

- **Erref:** HER-007/022
- **Iraupena:** 0:03:52. **Hasi:** 00:45:15. **Bukatu:** 00:49:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Donostialdeko lantegiak

Laburpena:

Lantegian izan zuen istripua kontatzen du, behatz punta galdu zueneko.

15. Gaztetako ibilerak; Goizuetara bizikletan

- **Erref:** HER-007/023
- **Iraupena:** 0:03:16. **Hasi:** 00:49:07. **Bukatu:** 00:52:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Ereñozura ezkondu zen, Larregainera. Emaztea txikitatik ezagutzen zuen. Gaztetako ibilerak. Oilalumera joaten ziren. Goizuetara ere bai, bizikletan, soinua bizkarrean hartuta. Han neskekin dantzan ibiltzen ziren, eta bertako mutilek harrika egiten zieten. Buelako bidean ardiak egoten ziren errepidean etxanda, eta hura ere arriskutsua zen, bizikletak argi gutxi egiten zuelako.

16. Garai bateko bilerak

- **Erref:** HER-007/025
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:53:02. **Bukatu:** 00:54:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak

Laburpena:

Bilerak non izaten ziren: Oialume, Txikierdi, Benta Berri... Neska laguntzea.

17. Larregain sagardotegia

- **Erref:** HER-007/030
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 01:01:34. **Bukatu:** 01:03:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

Larregainen sagardoa egin dute beti. Tolare zaharra hor dute oraindik. Botiletan jartzen zuten, eta gero txotxean hasi ziren; 1991ean jarri zuten sagardotegia.

18. Sagardoa egiteko prozesua

- **Erref:** HER-007/032
- **Iraupena:** 0:03:26. **Hasi:** 01:03:30. **Bukatu:** 01:06:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Natura » Meteorologia
- Baserría » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagardoa egiteko prozesua, gaur egun. Sagarra garbitu, eta matxakara bideratu, zinta batean. Irakiten duenean, depositoa tapatu egin behar da. Sagardoak irakitean ateratzen duen hotsa. Ilbeheran enboteilatu behar da eta upela estali ere bai. Ilargi aldaketen eragina.

19. Ilargiaren garrantzia

- **Erref:** HER-007/033
- **Iraupena:** 0:05:32. **Hasi:** 01:06:56. **Bukatu:** 01:12:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Kultur transmisioa
- Lanbideak » Arotzak

- Natura » Meteorologia

Laburpena:

Sagardogintzan, erditzeetan... denean eragiten du ilargiak. Arbolak noiz bota: pagoa, haritza, platano beltza, altza... Lehengo aulkiek ezdute pipirik izaten. Aulkigintza. Transmisioa. Adi-adi egoten ziren adinekoei entzuten; orain, berriz, gazteek ez diete jaramonik egiten.

20. Garai bateko borrokak eta basakeria

- **Erref:** HER-007/034
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 01:12:28. **Bukatu:** 01:16:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Etxean entzundako kontuak. Astigarragako gizon baten pasadizoak eta borrokak. Basatiak ziren batzuek. Emakume bat hiru aldiz saiatu ei zen moja joaten, eta ez ei zuten hartzen. Bikarioak gizon gaizto batekin ezkontzeko esan zion; hala egin zuen, eta baita gizona domatzea lortu ere.

21. Sorginen kontuak

- **Erref:** HER-007/035
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 01:16:13. **Bukatu:** 01:17:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Sorgin kontuak. Anaiak behin ikusi omen zituen. Berari ez zaizkio sekula agertu. Eibarren pistolak egiten hasi zirenean galdu omen ziren sorginak.

22. Sagar jotzea txalapartaren jatorri?

- **Erref:** HER-007/036
- **Iraupena:** 0:04:15. **Hasi:** 01:17:09. **Bukatu:** 01:21:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Aisia » Kultura » Musika
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Txalapartaren jatorria. Sagar jotzea nola egiten zen antzina. Aspalditik daude sagarra txikitzeko makinak, baina lehen eskuz egiten zen. "Pats-oholak" eta "txorruak".

23. Sagarra estutzeko makinak

- **Erref:** HER-007/037
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 01:21:24. **Bukatu:** 01:25:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagarra estutzeko lanak, lehen eta orain. Oraingo makina modernoak nolakoak diren. Sagardoak burnia eta hormigoia jan egiten ditu. Inoxidablea.

24. Txirritaren kontuak

- **Erref:** HER-007/040
- **Iraupena:** 0:02:28. **Hasi:** 01:27:26. **Bukatu:** 01:29:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Bertsolaritza

Laburpena:

Garai bateko bertsolariak. Txirrita ezagutu zuen, baina berak 11 urte zituela hil zen. 150 kilo ei zituen. Nola hil zen. Oraingo bertsolariak eskolatuak dira, lehengoak ez.

25. Tolarea erakusten

- **Erref:** HER-007/044
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 01:31:23. **Bukatu:** 01:32:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Tolarea erakusten.

26. Sagar motak

- **Erref:** HER-007/046
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 01:32:30. **Bukatu:** 01:33:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Sagardogintza

Laburpena:

Sagar motak aipatzen ditu.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com